

SİGORTA ŞİRKETLERİ İLE ACENTALARINDA YENİ BELGE DÜZENİ

Levent Küçük
Vergi Denetmeni

I- SİGORTACILIK HAKKINDA KISA BİLGİ :

Sigorta, olması muhtemel zararların karşılanması amacı ile yapılan bir akitir. Türk Ticaret Kanunu'nun 1263. maddesi de sigortayı, "Sigorta bir akitir ki bununla sigortacı bir prim karşılığında diğer bir kimsenin para ile ölçülebilir bir menfaatini halele uğratan bir tehlikenin (bir rizikonun) meydana gelmesi halinde tazminat vermeyi yahut bir veya birkaç kimsenin hayat müddetleri sebebiyle veya hayatlarında meydana gelen belli bir takım hadiseler dolayısıyla bir para ödemeyi veya sair edalarda bulunmayı üzerine alır" şeklinde tanımlanmıştır. Sigorta, Sigorta Murakebe Kanunu'na göre ruhsatname almış sigorta şirketleri tarafından yapılabilir.

Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi mükellefi olan sigorta şirketleri ile acentalarının sigortacılık faaliyetinden doğan kazançları, Türk Ticaret Kanunu'nun 12. maddesi ve Gelir Vergisi Kanunu'nun 37. maddesi gereğince ticari kazanç sayılmaktadır.

Sigorta şirketleri ile acentalarının verdikleri hizmetler karşılığında düzenleyecekleri belgeler, uygulamada tartışma ve karmaşa konusu olmuştur. Özel kanunlarında belirtilen belgeler dışında, VUK hükümleri gereğince sigorta işlemleri karşılığı aldıkları bedeli fatura veya perakende satış vesikası ile bel-

gelistirmeleri gerekmektedir. Maliye Bakanlığı bu konu ile ilgili olarak verdiği 15.12.1993 tarih GEL: 0.49/443-232-1080 sayılı özeltede sigorta şirketleri ile acentalarının sigorta işlemleri karşılığı aldıkları bedelleri fatura veya perakende satış vesikası ile belgelendirmeleri gerektiğini bildirmiştir. Ancak, uygulamada hem faturanın hem de poliçenin (veya zayılnamenin) birlikte düzenlendiği veya fatura düzenlemeyerek sadece poliçenin düzenlendiği ve sigorta ettiren ile eden tarafların da bu belgeleri muhasebeleştirerek kayıtlarına intikal ettirdiği görülmektedir. Bu uygulama mükerrer belge düzenlenmesine ve belge düzeninde karmaşıya yol açmaktaydı.

Maliye Bakanlığı, VUK.nun 257. maddesinin kendisine verdiği yetkiye dayanarak sigorta şirketleri ile acentalarının faaliyetleri sırasında düzenleyecekleri belgeler ile ilgili olarak yeni düzenlemeler yapmıştır. Bu düzenlemeler 243 sıra no.lu VUK Genel Tebliğinde (R.G. 7.9.1995 - 22397) yer almıştır. Aşağıda bu tebliğide yer alan düzenlemeler açıklanmıştır.

II- TEBLİĞ GEREĞİNCE DÜZENLENECEK BELGELER :

Sigorta şirketleri tarafından düzenlenen **sigorta poliçeleri (zeyilnameler dahil)** VUK uyarınca düzenlenmesi zorunlu belgeler kapsamına alınmış olup, **sigorta şirketleri bu poliçeler ve ek belgelere (zeyilnameler) konu işlemlere alt tutarlar için ayrıca fatura düzenlemeyeceklerdir.**

Sigorta acenta ve prodüktörleri tarafından sigorta şirketlerine sağlanan hizmetler nedeniyle ödenen komisyon bedelleri, sigorta şirketleri tarafından düzenlenecek "Sigorta Komisyon Gider Belgesi" ne istinaden kayıtlara alınacaktır. Acentalar ve prodüktörler komisyon bedelleri için ayrıca fatura düzenlemeyecekler ve komisyon bedellerini, sigorta şirketleri tarafından kendilerine verilecek sigorta komisyon gider belgesine istinaden hasılat kaydedeceklerdir.

Sigorta poliçelerinin ve sigorta komisyon gider belgelerinin basdırılmasında ve düzenlenmesinde tebliğide belirtilen usul ve esaslara uyulacaktır.

Sigorta poliçesi, zayılname ve sigorta komisyon gider belgesinin kullanımına en geç **1.1.1996 tarihinde başlanacak ve bu tarihe kadar ötenberi düzenlenen belgelerin kullanımına devam edilebilecektir.**

Bu belgelerin düzenlenmediğinin kullanılmadığının, aslı ile örneğinde farklı tutara yer verildiğinin veya gerçeğe aykırı olarak düzenlendiğinin tespiti halinde her belge için ayrı ayrı olmak üzere VUK.nun 353/2. maddesi uyarınca özel usulsüzlük cezası kesilecektir. Ayrıca, bu belgelerin sahte veya muh-

teviyatı itibarıyla yanıltıcı olarak düzenlendiğinin veya bunların bilerek kullanıldığının tespiti halinde aynı kanunun 344/2. maddesi uyarınca kaçakçılık cezası kesileceği tabidir.

III. DEĞERLENDİRME :

Ülkemizde sigortacılık sektörü son yıllarda önemli gelişmeler göstermektedir. Sigorta kapsamına dahil edilen ürünlerin artış göstermesi, ekonomik ve sosyal açıdan gerçek ve tüzel kişilere önemli güvenceler sağlamaktadır. Sektörün kendine has özelliği nedeniyle VUK hükümlerine uygun belge düzenlenmesinde bazı güçlükler bulunmakta ve uygulamada VUK hükümlerine uygun belge düzenlenmesi konusunda aksaklıklara rastlanmaktaydı.

245 sıra no.lu VUK Genel Tebliği ile, hem belge mükerrerliğini gidermek hem de mevcut belge düzenine yasal zemin kazandırmak amacıyla, sigorta şirketleri ile acentalarının hasılatlarını nasıl belgeleyecekleri hususu tanzim edilmiş ve piyasada fiilen kullanılmakta olan belgelerin **belirlenen şekil şartlarına uyulması şartıyla VUK hükümlerine uygun hasılat belgesi olarak kabulü ön planda tutulmuştur**. Özellikle belge düzeninde yaşanan karmaşıklığın giderilmesi ve ileride yapılabilecek yasal düzenlemelere zemin hazırlanması açısından tebliği ile getirilen düzenlemelerin olumlu olduğunu ifade edebiliriz.

Ayrıca, sigorta şirketlerinin ve acentalarının poliçe ve/veya zeyilnamelerdeki bilgileri kaydettikleri **Rejistro Defteri** de VUK uyarınca tutulması zorunlu defterler kapsamına alınmalıdır. Bu amaçla; VUK'nun 204. maddesinde, sigorta şirketlerinin gider vergisine (B.S.M.V.) ait kayıtlarını tutacakları defterler arasında **Rejistro Defteri** de açıkça belirtilmelidir. Böylece, VUK uyarınca düzenlenmesi zorunlu olan poliçe ve zeyilnamelerin yine VUK uyarınca tutulması zorunlu olan deftere kaydedilmesi sağlanmış olacaktır.

Yararlanılan Kaynaklar

- GÜVEN Orhan, Açıklamalı Sigorta ve Reasürans Terimleri Sözlüğü, İstanbul, 1995
- SİRKÜLER RAPOR, Denet. 8.9.1995, 1995/91
- 243 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği